

Suomalaisten korkeakoulujen avoimet julkaisut vuonna 2019

Missä mennään -webinaari, 12.5.2020

Jyrki Ilva (jyrki.ilva@helsinki.fi)

OKM:n julkaisutiedonkeruu ja OA

- Suomessa avoimen julkaisemisen (OA) seuranta on integroitu osaksi OKM:n julkaisutiedonkeruuta
 - Julkaisutiedot peräisin organisaatioiden omista tutkimustietojärjestelmistä
- Data tallennetaan CSC:n ylläpitämään Virta-julkaisutietopalveluun
 - Yhdistetyt julkaisutiedot tällä hetkellä käytettävissä Kansalliskirjaston ylläpitämässä Juuli-julkaisutietoportaaliissa, www.juuli.fi
 - Juulia laajempi Tiedejatutkimus.fi -portaali tulossa käyttöön kesäkuussa 2020

Julkaisutyyppi	
A Vertaisarvioidut tieteel...	23 418
A1 Alkuperäisartikke...	16 380
A2 Katsausartikkeli ti...	1 186
A3 Kirjan tai muun ko...	2 836
A4 Artikkelin konferen...	3 016
B Vertaisarvioimattomat t...	3 062
B1 Kirjoitus tieteellise...	2 140
B2 Kirjan tai muun kok...	773
B3 Vertaisarvioimaton ...	149
C Tieteelliset kirjat (monog...	655
C1 Kustannettu tieteelli...	227
C2 Toimitettu kirja, kok...	428
D Ammattiyhteisölle suu...	4 440
E Suurelle yleisölle suun...	2 405

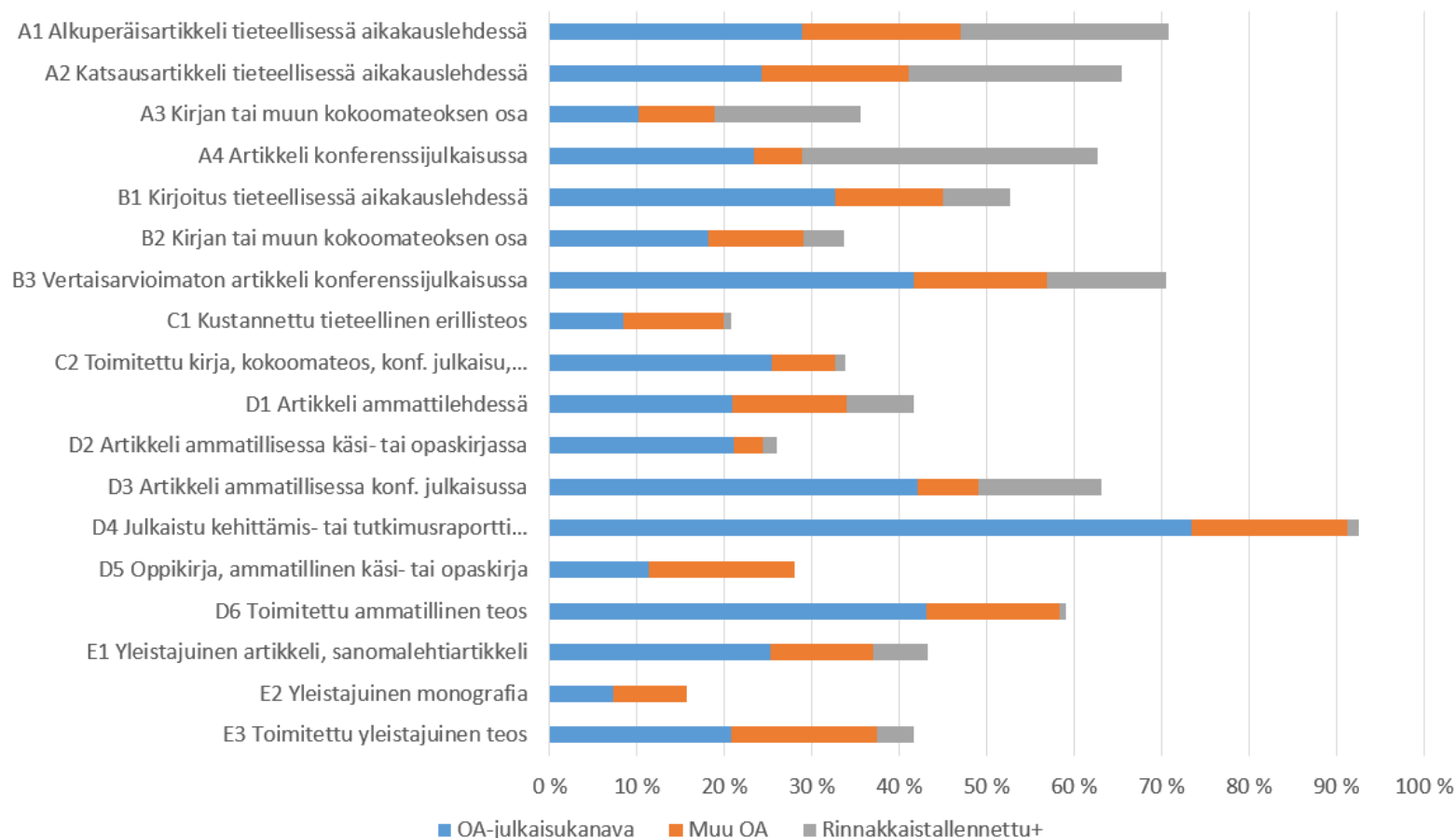
OKM:n tiedonkeruussa kerättävät OA-tiedot

- Tiedonkeruussa kerätty vuodesta 2016 lähtien tietoa siitä, onko julkaisu
 1. ilmestynyt kokonaan avoimessa julkaisukanavassa
 2. ilmestynyt avoimesti muussa kuin kokonaan avoimessa julkaisukanavassa
 3. rinnakkaistallennettu julkaisuarkistoon
- Nyt käytettävissä yhdenmukainen, saman OA-määritelmän mukaan kerätty data neljältä vuodelta (2016-2019)
- OA-tietojen keruuseen tehty uudistuksia vuodesta 2019 alkaen; tämä esitys perustuu vielä vanhan mallin mukaiseen dataan

Julkaisuvuosi	▲
2019	✓
Open Access	▲
Rinnakkaistallennettu	13 789
OA-julkaisukanava	6 289
Muu OA-saatavuus	3 753

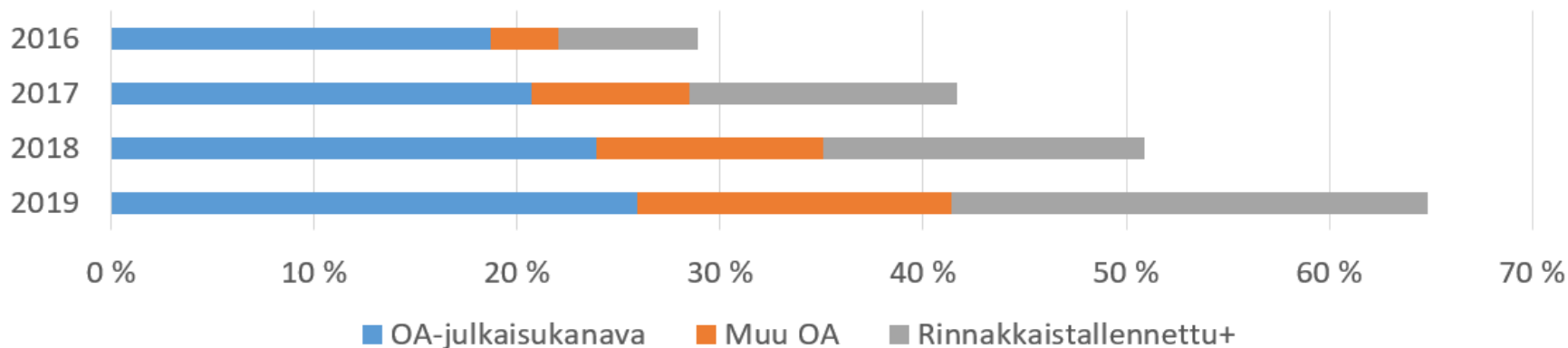
Yliopistojen vuoden 2019 julkaisutiedot

OA-julkaisujen osuus yliopistojen vuoden 2019 julkaisuista
julkaisutyyppin (A1-E3) mukaan jaoteltuna, tilanne 10.5.2020

OA yleistynyt toistaiseksi vuosi vuodelta

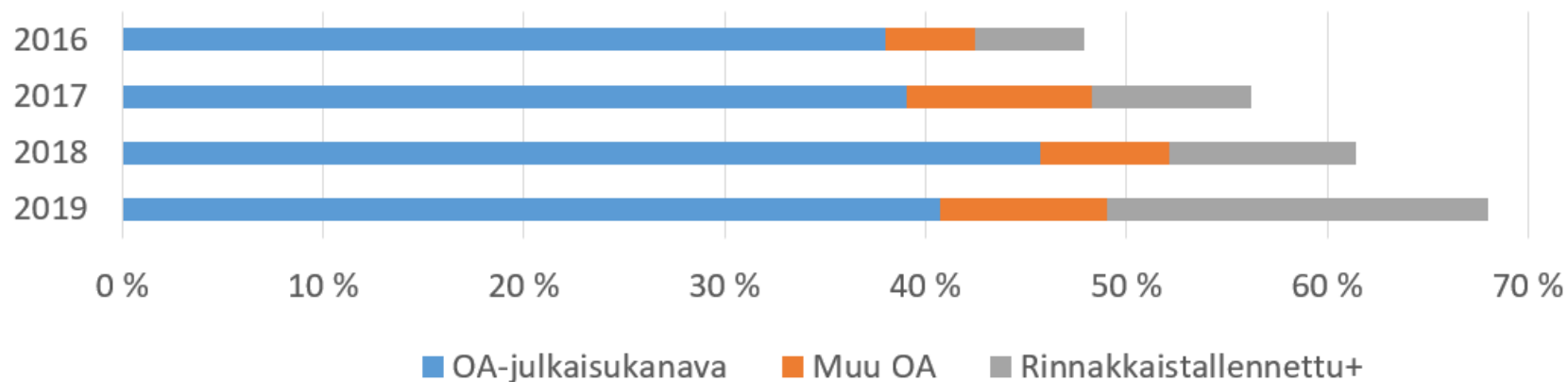
Vertaisarvioitujen OA-artikkelien (julkaisutyyppit A1-A4)
osuudet yliopistoissa 2016-2019

- OKM:lle raportoitujen tietojen mukaan OA-artikkelien osuus suomalaisten yliopistojen vertaisarvioiduista artikkeleista kasvoi 50,9 %:sta vuonna 2018 64,9 %:iin vuonna 2019
- OA-artikkelien osuus nyt jo yli kaksinkertainen vuoteen 2016 verrattuna

OA yleistyy yhä myös ammattikorkeakouluissa

Vertaisarvioitujen OA-artikkelien (julkaisutyyppit A1-A4)
osuudet ammattikorkeakouluissa 2016-2019

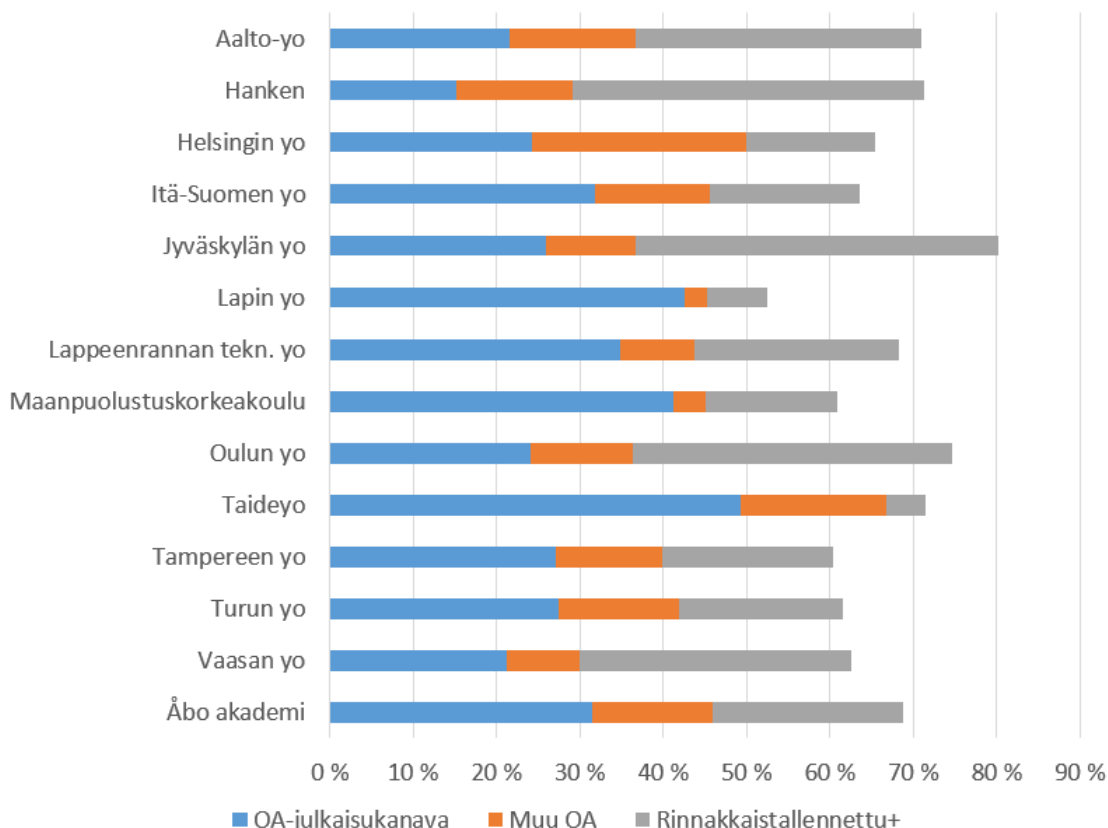

- OA-artikkelien osuus ammattikorkeakoulujen vertaisarvioiduista tieteellisistä artikkeleista kasvoi 61,4 %:sta 68,0 %:iin

Erilaisia reittejä avoimuuteen

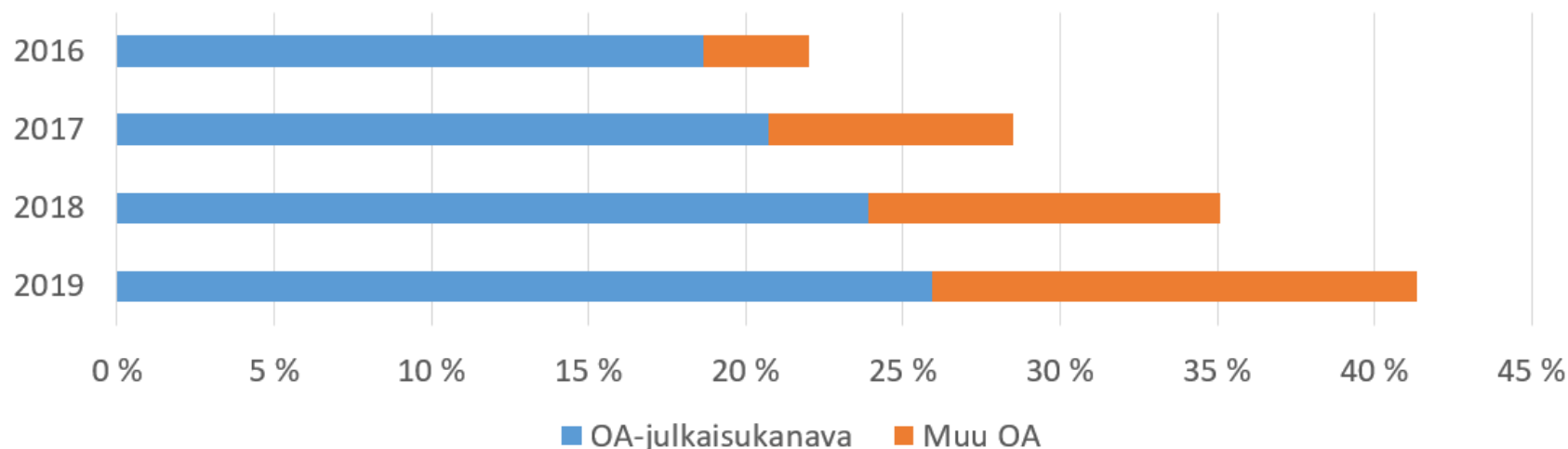
- Vertaisarvioitujen OA-artikkelien osuus vaihteli yliopistoittain 52,4 %:sta 80,2 %:iin
- Yliopistojen välillä isoja eroja myös siinä, millä tavalla avoimuus toteutui
- Datn mukaan 41,4 % vertaisarvioiduista artikkeleista avoimia kustantajan palvelussa
- Rinnakkaistallennuksen tuoma lisä avoimuuteen 23,5 %

OA-julkaisujen osuus yliopistojen vuoden 2019 vertaisarvioiduista artikkeleista (A1-A4, tilanne 14.4.2020)

Avoimuus kustantajan palvelussa

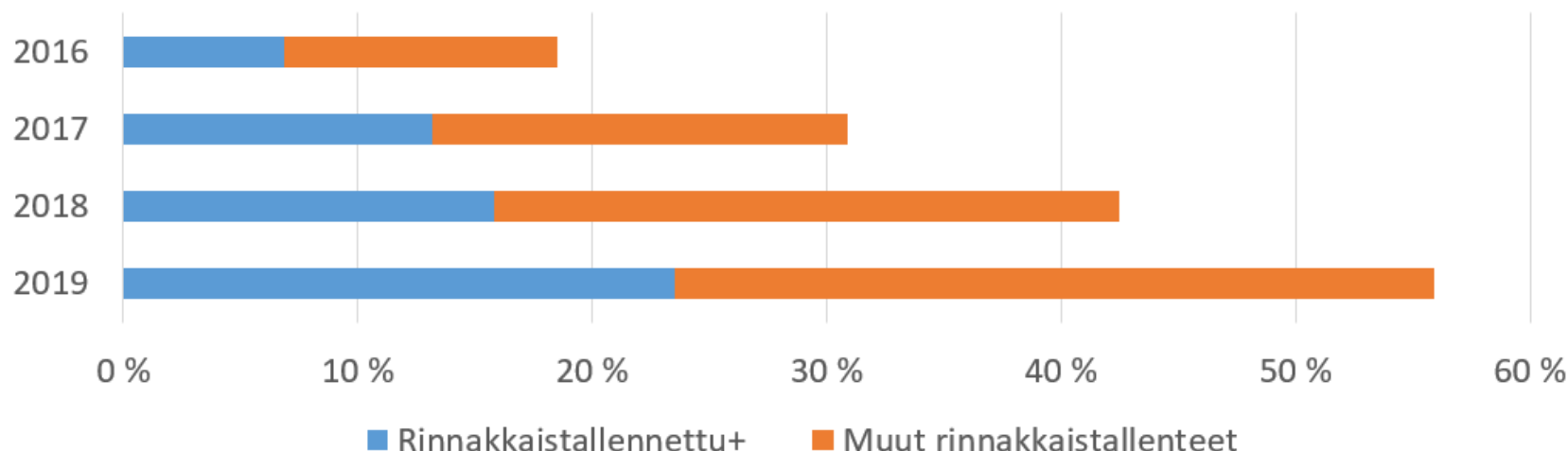
Kustantajien palvelussa OA:na ilmestyneiden artikkelien osuus yliopistojen vertaisarvioituista artikkeleista (A1-A4) vuosina 2016-2019

- Julkaiseminen OA-julkaisukanavissa on yleistynyt melko hitaasti (2016: 18,7 %, 2019: 25,9 %)
- Muu avoin julkaiseminen kustantajan palvelussa (ml. hybridi-OA) näyttää sen sijaan lisääntyneen nopeammin

Rinnakkaistallennus lisääntynyt nopeasti

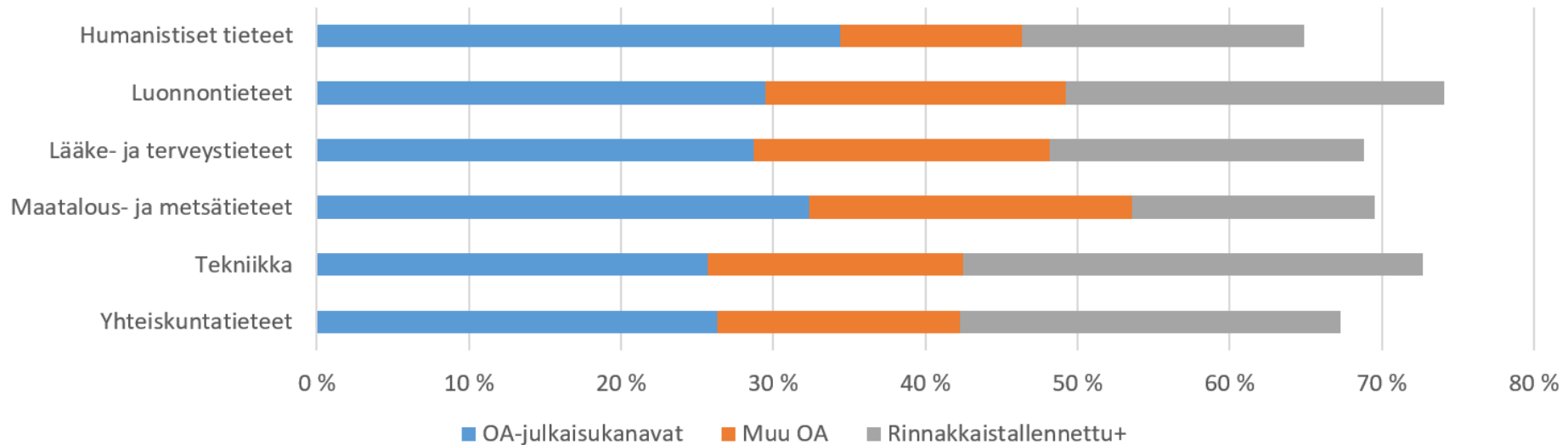
Rinnakkaistallennettujen artikkelien osuus yliopistojen
vertaisarvioiduista artikkeleista (A1-A4) vuosina 2016-2019

- Rinnakkaistallenteiden osuus yliopistojen vertaisarvioiduista artikkeleista on kasvanut 18,5 %:sta (2016) 55,9 %:iin (2019)
- Rinnakkaistallennuksen tuoma lisäys OA:n kokonaismäärään on kasvanut 6,9 %:sta 23,5 %:iin

OA-lehtiartikkelien osuus eri tieteenaloilla

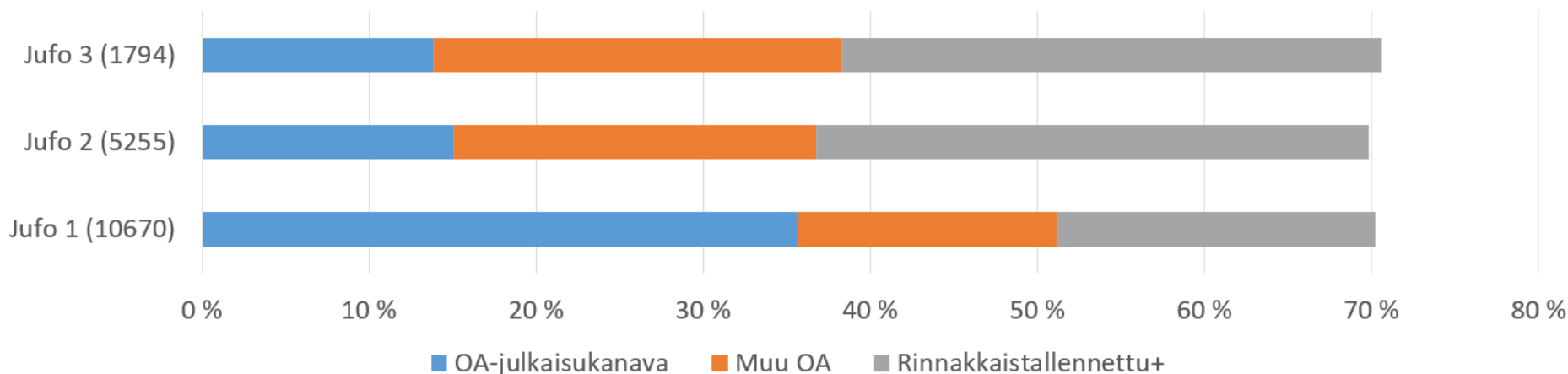
Yliopistojen vertaisarvioidut lehtiartikkelit (A1-A2) 2019,
OA:n osuus päätieteenaloittain, tilanne 10.5.2020

- Tieteenalojen väliset erot OA:n yleisyydessä ovat säilyneet melko pieninä, kun katsotaan pelkästään vertaisarvioituja lehtiartikkeleita
- Jos kokoomateosartikkelit ja konferenssijulkaisut laskettaisiin mukaan, erot olisivat suurempia

OA toteutuu eri tavoin eri Jufo-tasoilla

Yliopistojen vertaisarvioidut lehtiartikkelit (A1-A2) 2019,
OA:n osuus vs. lehden julkaisufoorumiluokitus, tilanne 10.5.2020

Julkaisufoorumi

Julkaisufoorumi (JUFO) on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Eri tieteenaloille ominaisten julkaisukulttuurien huomioimiseksi luokitus sisältää niin lehtiä, kirjasarjoja, konferensseja kuin kirjakustantajiakin. Kolmiportaisessa luokituksessa kaikkien tieteenalojen keskeiset ulkomaiset ja kotimaiset julkaisukanavat jaotellaan

1 = perustasoon

2 = johtavaan tasoon

3 = korkeimpaan tasoon.

Lähde: [Julkaisufoorumi.fi](https://julkaisufoorumi.fi)

Avoimuus lisääntyy myös jälkikäteen

- Avointen julkaisujen osuus kasvaa myös tiedonkeruun jälkeen
 - Esim. yliopistojen vuoden 2018 vertaisarvioituista artikkeleista nyt 62,0 % avoimesti saatavilla (alun perin vuosi sitten 50,9 %)
- Rinnakkaistallentamisen osalta ilmeisiä selityksiä
 - Embargoaikojen päättyminen avaa lisää julkaisuja
 - Julkaisuja rinnakkaistallennetaan usein myös jälkikäteen
- On sen sijaan hämmentävää, että myös OA-julkaisukanavissa ilmestyneiden julkaisujen ja muun OA:n osuus jatkaa monissa organisaatioissa kasvua julkaisuvuoden jälkeen
 - Taustalla on ilmeisesti tietojen kattavuudessa ja laadussa tapahtuvia muutoksia

Mitä luvuista pitäisi ajatella?

- Muistutus: datan laadussa on edelleen monenlaisia ongelmia, etenkin korkeakoulusektorien ulkopuolella
- Joka tapauksessa: vielä viitisen vuotta sitten tällaiset luvut olisivat tuntuneet lähes utopistisilta
- OA:n nopealle yleistymiselle useita rinnakkaisia selityksiä
 - OA:ta tukevan poliittisen tahdon voimistuminen, ml. erilaiset kotimaiset ja kansalliset linjaukset
 - Linjausten pohjalta tehdyt käytännön toimenpiteet (esim. yliopistojen rahoitusmalliin vuonna 2021 tuleva OA-kerroin)
 - OA-julkaisemisen infrastruktuurien, tukipalveluiden ja julkaisutietojen keruun prosessien kehittämiseksi tehty pitkäjänteinen työ

Kiitos!